

Рукописи се не-
враћају

Број 5 пара

Изазе сваки дан

Радничке Новине

 УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
ПАЛАЗИ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ
„ГУТЕНБЕРГ“

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

ОДНОСИ СА БУГАРСКОМ

Несумњиво је да се иза дипломатских кулиса на Балкану воде ових дана значајни преговори и припремају важне ствари. А што се специјално Србије и Бугарске тиче, сви знаци кажу да су њихови односи ступили у судбоносну фазу у којој се ствари леме на ову или на ону страну. Управо, најважније питање за нас ових дана јесте питање о нашим односима са Бугарском, и од његовог решења у многом, ако не и у првом реду, зависи хоће ли наша блиска будућност бити овака или онака.

Долазак кнеза Трубецкога у Србију најсигурнији је доказ да се ту ради о крупним стварима. Данашњи руски посланик, који важи, можда и с правом, као један од најенергичнијих и најспособнијих руских дипломата, зацело да ових мутних дана није дошао у нашу средину ради тога да нам држи страх, него да сврши крупна посла. И кад се хоће да путује право у Ниш, онда не мора да се обилази преко Букурешта и Софије.

Има још један доказ да су преговори са Бугарском у великом току и да се налазе у једној деликатној фази. То је држање *Самоуправа*, која се и сад може донекле сматрати као владин орган. Читаоци су могли приметити да ево већ има скоро месец дана како *Самоуправа* није изгрдила Бугаре и Бугарску ни у једном уводном чланку. За наше буржоаске пропагаторе Балканскога Савеза, који имају то чудно и смешно уверење да ће најбоље и најбрже остварити Балканску Заједницу ако бацају и дрвље и камење не само на официјалну Бугарску него и на бугарски народ, за њих то мора бити грдна несрећа и једна велика празнина; за нас је то један важан знак. *Самоуправа* не грди Бугаре само онда кад не сме; и мора бити да су по среди врло крупни интереси кад је њеним редакторима одузета та најлепша духовна посланица — и најлакши начин да попуне лист.

И најзад, није без значаја и без везе са овим стварима то што либерали непрестано пресијају владу да тражи од *Русије* помоћ у војсци. То је шеф њихове партије нарочито нагласио у својој декларацији приликом представљања нове владе; либерали су ових дана поднели и једну интерпелацију у том смислу — и г. Пашић стално избегава да на ту интерпелацију одговори.

Кад се има на уму да либерали, као најтипичнији и најдоследнији представници српског шовинизма и сепаратизма, у својој немотивисаној, кратковидој и манитој мржњи према Бугарима, више воле и шамар од Русије него пољубац од Бугарске, онда ово њихово наваљивање свакако мора имати извесног смисла и значити, можда, покушај да се спречи добијање помоћи с друге неке стране, које би, разуме се, морало ићи уз извесне компензације.

Све су ово, дакле, знаци да се преговори са Бугарском воде у велико.

Хоће ли они и успети? чему ће одвести? и на којој основи треба да се воде? — то су питања на која ћемо покушати да дамо одговор у идућем чланку.

НА БРЗУ РУКУ

Папина неутралност

Док Папине намесници по Аустрији, Француској, Немачкој и осталим земљама проповедају крвави рат међу хришћанским народима, дошле Папа из Рима нејресивно зајомаже за мир!

Лейа подела рада, и згодно удешена. На тај начин, Црква се не замере ни власницима ни Исусу Христу. Кардинали служе катихоличким; Папа служи Богу. И Црква се извукла из шкрипца, и Папа сачувао Петров новчић, који добија из свију катихоличких земаља и који би му врло лако могао пресахнути да није прокламовао неутралност...

ПРЕГОВОРИ

ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И БУГАРСКЕ

Јучерањи *Журнал де Балкан* објавио је једно писмо свог специјалнога кореспондента из Бугарске, писмо на које је редакција обратила нарочиту пажњу.

У томе допису говори се о односима Бугарске према појединим балканским државама, и што се тиче Србије, кореспондент чини ове неколике интересантне и карактеристичне изјаве:

„Међутим, док са Грчком, којом паметно управља одлични државник г. Венизелос, имамо чврсту наду да ће ствари кроз кратко време поћи добро, дотле констатујемо са живим жаљењем да *непоустљивост Србије није на своје месту* (un peu déplacée). Срећом, није изгубљена нада да ћемо и на тој страни видети уређене ствари, *благодарећи саветима пријатеља који знају добро од колике је важности задовољити Бугарску*“.

Шта ли се то тражи од Србије те је она толико непоустљива? И који су то пријатељи којима је много стало до тога да задовоље Бугарску?

Талијани заузели Валону

Јутрос је дошао овај телеграм:

Рим, 12. децембра, 7 час. по подне. — „Агенција Стефани“ јавља из Валоне да су се 3.253 талијанских мрнарца искрцали у Валону без инцидента. Командант варошке жандармерије и више угледних грађана посетили су талијанског конзула и изразили му захвалност за све оно што је Италија учинила за Валону. Талијански мрнци заузели су варош без инцидента. У Валони влада највећи мир.

МАЛО НЕЛОГИЧНО

Полишика од уторника пише о успеху наше војске, и, разуме се, објашњава га генијалношћу српских војсковођа. Само, у својој аргументацији, она се заборавила па испала мало нелогична.

„Дубоко смишљени план српског генералштаба изведен је тако прецизно — везе *Полишика* — да му могу позавидети највећи европски стратеzi. Генералштаб, који је за једно кратко време успео да доведе цео свет у заблуду о својим успесима у Србији, смлаћен је у тренутку када је поверовао да Србија лежи згажена“.

А одмах неколико реди после тога, *Полишика* констатује и признаје ово:

„Аустријанцима смо уступили све чувене дринске положаје; дали смо им без борбе и Ластру, и Буково, и Суворбор, и Маљен, и Колубарски мостобран; пустили смо их на Ковиону и Космај, па ипак из равница и из ровова који су били под тим сјајним позицијама тукли смо их и сатрили смо их.“

Нама смртнима, као што рекосмо, цело ово размисљање изгледа мало нелогично. Ми никако не можемо да се удубимо у генијалне тајне те стратегије која непријатељу поклања сјајне позиције а за своју војску задржава равницу испод тих позиција. И како нас је бог дао глупе, ми верујемо да нас је из тако тешког положаја много пре извукла колосална морална и физичка енергија српскога војника него ли генијалност његових војсковођа.

Иначе, изгледа, према излагању *Полишике*, да су се наши стратеги играли рата, па, у осећању превелике сигурности и надмоћности над Аустријанцима, дали им „форе“ — читаву једну трећину Србије!

И Румунија хоће мир!

Јутрошњи *Журнал де Балкан* доноси уљадљивим словима вест да ће румунски министар финансија поднећи одмах парламенту законски пројекат о кредити од 200 милиона динара за војне потребе.

Немачка и Аустрија

ОСКУДЕВАЈУ У БАКРУ

Пресбирос јавља ово: О стању које је затечено у Шапцу после његове евакуације од стране Аустријанаца, добили смо ово аутентично саопштење:

На граници нема ничега новог. Непријатељ је у целом округу покупио све бакарно посуђе и казане. У Шапцу нигде се тепсија не може наћи, само су на пристаништу поред многог остављеног материјала, оставили и једну гомилу купљених казана, које нису имали кад да пренесу, ма да су овде имали шест мостова.

Ово потврђује познати факат, да се Аустријанци и Немци у садашњем рату користе сваком приликом да се докопају што већих количина бакра, који им почиње нестати.

Србија и војна помоћ Грчке

Петроградски лист „Рускоје Слово“ донео је ово саопштење:

Српска влада саопштила је грчкој влади да, због сјајне победе која је задобијена над Аустријом, Србији није потребна, у овом моменту, војничка помоћ коју је грчка влада намеравала да јој укаже.

ЈЕДНА ЗЛОУПОТРЕБА

Директор млина Константина, г. Аца Поповић, пре десет дана скупио је раднике из других млинова обећавајући им бољу плату, не би ли само отпочео рад у млину. Млин је радио свега шест дана, и онда је г. Поповић одједном казао радницима: Идите тамо где сте и пре били!

Међутим г. Аца Поповић зна добро Закон о радњама по коме му је била дужност да радницима *ошкатаже рад на осам дана раније*. Аца Поповић није промислио да ли ови радници могу живети, док не нађу посао, од оне зараде што су код њега зарадили, а то је свега два и два и по динара дневно. Као вели он: Сад је ратно стање, нема ко да води рачуна о вама и не можете ми ништа!

Ми опомињемо привредне инспекторе и Министарство Привреде да воде мало више рачуна о Закону о радњама.

ИЗ ДАНА У ДАН

За војне обвезнике. — Ми смо јавили да је румунска влада предузела низ мера да се помогне породицама мобилисаних и ратника, у случају мобилизације или рата.

По речима законског пројекта који је данас поднет Скупштинском одбору, држава ће за све време мобилизације давати породицама редова и подофицира, који нису чиновници (грађанског реда, помоћ од 20 динара ако живе у вароши и од 15 динара ако живе у селима.

Сем ове помоћи породице мобилисаних моћи ће добити помоћ што ће је

раздавати друштво „Породица Ратника“, који ће бити службено овлашћен орган за дељење и скупљање помоћи. Ово друштво имаће пододборе у свима срезовима и општинама.

Танасије Димитријевић молер из Лесковца рањен је тешко у борбама код Авале и прекисноћ од рана умро у болници. Он је син нашег старог друга из Лесковца Стојана Димитријевића. Био се нарочито истакао у лесковачком штрајку у коме се, на штрајкачким стражама, јуначки носио и борио са жандарима које су плаћени полицајци туткали на нас за рачун капиталистичких експлоататора. У једном таквом сукобу умало што главу није изгубио.

Слава другу Танасију Димитријевићу!

Наша туга за Туцовићем

Уредништву Радничких Новина

Потресени смо дубоко вешћу коју прочитасмо у нашим Радничким Новинама о погибији нашега омиљенога друга Туце.

При помисли да нашега Туце више нема крв нам се у жилама леди и срце наше чупа. Зар да наш Савез на својим зборовима не чује звонки глас нашега Туце? Али авај! Стварност вели: Да, Туце више међу нама нема! Да и ми се на жалост и с болом у души нашој морамо

помитири да њега нема више. Али њега нема само физички: његов рад и дела његова остаће вечита успомена код нас.

Ми ћемо његове брошуре и књиге и његову „Борбу“ са још већом љубављу читати и његовим путем којим нас је он удружио ићи све до коначне победе: до уништења капитализма који у утроби својој носи ратове и који је главни кривац његове смрти, и до завојења Социјализма у коме нема ратова и који је за човечанство спас! У то име неки је слава другу Туци, нашем Учитељу!

Београд

За Савез Металских Радника
Р. Јовановић

Уредништву Радничких Новина

Много ме је поразила вест о погибији нашега милог Димитрија Туцовића, највећег борца за Општу Социјалистичку Ствар, Право и Слободу потлачених.

Слава ти друже Туцовићу и нека ти је вечити помен међу нама! Мили друже Туце, твоја ће нас сен пратити у највећим нашим борбама које си ти започео.

Крагујевац

С. Тимотијевић
берберски помоћник

За Радничке Новине

— добровољни прилози —

Драгутин Јагодић, 1 дин., Д. Ђ. 1 дин., Димитрије Златковић 1 дин., Обрад Петровић 1 дин., Коста Ђурић 0-50 дин., Јулијус Шикнајер 0-50 дин. Сви кројачки радници.

Французи о Србима

Париз, 12. децембра. — „Матен“ пише: Мала Србија једним дивним и херојским гестом тако је избила старога бечког ћесара да овај види како му тројструка угарска, аустријска и чешка круна држе на глави и прети да спадне при првоме његовом царском катару.

„Радијал“ пише: Српски су успеси заиста знаменити. Скорашња српска победа представља један капиталан догађај херојске борбе не само по своме значају већ и по поукама које из њега истичу. Срби су жртвовали један велики појас своје територије да нагнају Аустријанце да се боре на једноме згоднијем терену, па предузевши одлучно офанзиву, уместо једне обичне победе задобише један колосалан триумф. Потучени непријатељ није се могао више повући у реду имајући иза леђа реку коју је ваљало прећи.

За белгијске бегунце

Од продаје белгијских заставаца у Француској у корист белгијских бегунаца добијено је до сада милијун франака.

На Кавказу

Петроград, 12 децембра. — У пределу Дуга (Кавказ) непријатељ покушава надирање у више праваца, али је свуда одбивен и морао се повући. На осталим тачкама фронта није било никакве промене.

ЈУТРОШЊИ ТЕЛЕГРАМИ

Руси заробили 68 официра и 4.000 војника

Петроград, 13. децембра. Званично. — На левој обали Висле општа ситуација је без битних измена. Између доњег тока Висле и Пилице борбе вођене 12. децембра имале су мање огорчени карактер, сем у граничном пределу Пилице, где се воде јаки бојеви, нарочито са Аустријанцима на доњем току Ниде. У том пределу 11. ов. м. заробили смо 68 официра и око 4.000 војника.

У Галицији, на целом фронту, ситуација је повољна за руску војску.

Французи учинили један скок од 150 метара, други скок од 100 метара и заробили 80 војника

Париз, 12 децембра. — На северу између мора и Лиса било је с времена на време артилеријске борбе. Од Бетине до Арса, а између Лоса и Ритоара ми смо 12 у вече учинили један скок од 150 метара у напред; доспели смо до раскрснице железничке пруге између Лоса и Ритоара и Лоса и Вермела. Наша је артилерија срушила караулу на путу од Ексулет до Суше. Код Сен-Лорана, близу Арса напредовали смо 100 метара. Између Арса и Оазе докопали смо се на северо-истоку од Албера једног дела села Лабоазел и једног рова, заробили смо 80 војника и узели једну митраљезу. На северу од Роа-о-Лити (близу Литона) заузели смо један немачки ров. Резултати ових напада, који су вођени са пуно одушевљења, одржани су.

На југу Оазе у пределу Таје близу Рибоккура наша артилерија упалила је један непријатељски шанац и изазвала јаку експлозију; она је тако исто испреметала одбранбене непријатељске радове на висоравни Нуврон близу Виши Сир Ен. На Ену и у Шампањи било је артилеријске борбе; више немачких напада између Ренса и Аргона били су одбијени. У пределу Перта и Мосбле Ширлис продужили смо наше напредовање и консолидовали наш положај.

На северу од Мени-а и источно од рова која смо заузели 10 ов. м. заузели смо једну шуму јако утврђену. На северо-западу од Мени-а и на исток од Перта дефинитивно смо отерали непријатеља из ровова у којима се још одржавао и сад је у нашим рукама цела прва одбранбена линија. У Аргови, у шуми Грири, одлучно смо одбили 5 непријатељских напада. У околини Вердена и поред снега и магле напредовали смо на фронту Бурвеј-Вокоа. У пределу Кизи, Боа де Форж 18 километара северно од Вердена наша тешка артилерија ућукавши непријатељеве батерије и митраљезе, дала је могућности нашој пешадији да се помакне у напред код Сен Мијела. У шуми Еји и у шуми Апрумон наша артилерија натерала је непријатеља да у нeredу евакуише више ровова. У Доњим Вогезима напредовали смо 1500 метара од Сирсеја ка Везузу, на 32 километра источно од Линевила.

Белгијанци пробијају немачку линију

Петроград, 13. децембра. — Јављају да су Белгијанци учинили продор на немачким позицијама на Изеру и да се чврсто држе.

Опет Албанија

Рим, 12. децембра. — Агенција Стефани јавља из Валоне. Има неколико дана како се сазнало да се у Валони спрема покрет који има за циљ да обори све власти. Од јутрос чуле су се пушке на неколико места у вароши. Талијанска колонија еклонила се у Талијански конзулат. Конзул је тражио од адмирала Патриса да сиђу на обалу мрнари са ратне лађе „Сардења“.

Енглеска жари и пали по Египту

Лондон, 12. децембра. — „Дели Телеграф“ јавља из Каира да је египатски министарски савет решио да збаци великог Кадију и да на његово место постави једног Египћанина.

Купите добровољне прилоге за Радничке Новине

О Г Л А С

Молим другове који знају где се налази Мита Јакиновић обућар да се јави на адресу Стојан Манић у кући Дине Маздића, Лесковац. 2—3

Два продавца за Ниш тражи администрација Радничких Новина. Услови повољни. Обратити се штампарији Гутенберг.

Живојин Ђокић радн. опанчарски из Крагујевца Ненадовића бр. 32. тражи своју мајку Ђенодију и брата Радомира из села Пасковца ср. јадранског окр. подринског који су приликом бежања од Аустријанаца напустили своју кућу. Моли сваког ко ма шта буде о њима знао да му јави на горњу адресу. 4—10

Тражим мужа Крсту Јовановића, бравара из Београда, редова VII пука II позива I батаљона, нека се јави својој породици у Лесковац.

Моли се сваки онај ко би знао да ме извести у којој се болници налази мој рањен син Ђорђе А. Станчић редов 3 чета 2 батаљ. 2 прекобројни пук комбиноване Дивиз. да се извести Алекса Станчић, Пирот. 3—3

Ђаке свих разреда гимназије спремам за полагање разредних и приватних испита.

Никола Богдановић
фил. IV године
11. Цариче Марје 11.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

(ТЕЛЕГРАМИ ПРЕС-БИРОА)

СИНОЊНИ ТЕЛЕГРАМИ

Још један војвода

Крагујевац, 13. децембра. — Врховни Командант, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар телеграфисао је 4. децембра ђенералу Живојину Мишићу, да га је наименовао за војводу.

Офанзива у Француској и Белгији

Лондон, 11 децембра. — Француски коминике од 11 децембра у 3 часа по подне јавља да су савезници напредовали на линији између мора и Лиса. Немачки напади испред Ломберзида одбијени су. Белгијска војска бацила је извесна своја одељења на десну обалу Изера, на југу испод Димида, и организовала одбрану моста. У Шампањи Французи су освојили 400 метара непријатељских ровова.

Лондон, 12 децембра. — Наступање савезника наставља се. Савезничке трупе потискују Немце и одржавају се на задржаним положајима.

Енглези за Србе

Лондон, 12. децембра. — Комитет за помоћ Србима објављује преко листова нов позив за прилоге који ће имати да ублаже патње хробрних Срба. Комитет речитим изразима описује сјајне услуге које је Србија учинила савезницима и спомиње огромне губитке које је претрпео српски народ. Комитет завршава казујући да су већ прикупљене суме исцрпене а да му нови прилози нису стигли те просто не сме помислити на последице.

Балканска Федерација

Париз, 12. децембра. — „Пти Паризијен“ пише: Балканска федерација је на добром путу од наше последње победе и додаје да су Румунија, Србија и Грчка готове да признају Бугарској границу Енос—Мидија а можда и излазак на Родосто. Бугарска ће очувати неутрал-

ност повољну по Србију и Тројни Споразум, она ће можда на пролеће устати против Турске.

Немачки авијатичари

Лондон, 11 децембра. — Један немачки аероплан летео је јутрос изнад Довера и бацио једну бомбу која је пала у један парк. Експлозија није причинила никакву штету. Аероплан је одмах одлетео преко мора.

Бечки парламенат

Беч, 11. децембра. — Кореспондент биро има вест из Париза да су Парламент и Сенат једногласно и без дискусије усвојили пројекат закона о привременој буџетској дванаестини и да су ратификовани војни декрети који се односе на разне предузете мере. Парламентарна је сесија закључена.

Мирољубиви папа

Беч, 12 децембра. — Кореспондент бироу јављају из Рима да је Папа приликом пријема Светог Колегијума о Божићу, одговарајући на адресу Кардинала, изјавио да на жалост његова хришћанска иницијатива за обустављање рата није крунисана успехом. У пркос томе Папа ће употребити и даље све своје напоре да се рат обустави и да се ублаже његове жалосне последице.

Оскудица у рицинусовом уљу

Париз, 12. децембра. — Немци оскудевају у рицинусовом уљу које је неопходно потребно за моторе на аеропланима и аутомобилима у тренутку кад вуку велике терете.

Уништен један немачки аероплан

Париз, 12. децембра. — Енглези су у Бајелу оморили један од она два немачка аероплана што су летели изнад Хазебрука.